

"למות היטב": אמנות המוות בימי הביניים

"Dying Well": The Art of Dying in the Middle Ages

0821-6558-01

סמסטר א', תשע"ד

ד"ר מרגו סטרומזה-אוזן

שיעור בחירה

שעות קבלה של המרצה ומיקום: לפי תיאום טלפוני מראש
טלפון: 054-7231226
דוא"ל: uzanym@post.bgu.ac.il

תיאור הקורס:

יחסה של החברה בימי הביניים למוות ולמתיה יכולים ללמד אותנו על התפיסות, הציפיות, האמונות והפחדים שהרכיבו את חייהם של אנשי התקופה. אדריכלות המוות, הגיאוגרפיה שלו והאמנות שהתפתחה סביבו בימי הביניים משקפת התפתחויות חברתיות ואינטלקטואליות של החברה המדיאבלית ומשמשת כמראה לתפיסות התרבותיות של ההיסטוריה, הדת והמוסר.

דרך ניתוח יצירות אמנות ואתרי קבורה ננסה, במהלך השיעורים, להבין תפיסות מפתח בנוגע לחיים ולמוות בימי הביניים ואת השתנותן במהלך הזמן: כיצד נתפס העולם שמעבר? מה חיכה לנוצרי הטוב/לנוצרי הרע שם? מה הייתה מערכת היחסים בין עולם החיים לעולם המתים? באיזה אופן התייחסו החיים למתיהם? כיצד עיצבה תפיסת המוות את תפיסת החיים?

The attitude of a society towards death, in general and in the middle ages, in particular, can tell us a great deal about the perceptions, expectations, believes and fears that dominated peoples' lives during that period. The architecture of Death, its geography, and its art in the middle ages reflected social and intellectual developments of the medieval society, and could be used as a mirror of cultural perceptions of history, religion and morals.

Through the analysis of works of art related to death and burial, we shall attempt to understand some of the keys perceptions about life and death in the Middle Ages and the changes that occurred through time: How did medieval society understand the world beyond? What was in store for the good Christian/bad Christian there? What were the relationships between the living and the dead people? How the living did treated the dead? How did the concept of death shape the concept of life?

דרישות הקורס:

נוכחות בשיעורים, קריאת ספרות מחקר, בחינת סיום.

מרכיבי הציון הסופי:

90% בחינה, 10% השתתפות בדיונים בכיתה.

נושאי השיעורים (נתון לשינויים):

1. הקדמה – מסורות התייחסות למוות, למתים ולקבורה ברומא
John Bodel, "Death on Display: Looking at Roman Funerals," in *The Art of Ancient Spectacle* ed. Bettina Ann Bergmann and Christine Kondoleon (Washington, 1999)
2. כללי - תפיסת המוות בנצרות
Philippe Ariès, Western Attitudes toward Death: From the Middle Ages to the Present (Baltimore, 1974)

Paul Binski, *Medieval Death: Ritual and Representation* (London, 1996), pp. 8-29

Patrick J. Geary, *Living with the Dead in the Middle Ages* (Ithaca, NY & London, 1994), pp. 9-45

Davis, Douglas J., *Death, Ritual, and Belief: The Rhetoric of Funerary Rites* (London & Washington, 1997)
3. הגיאוגרפיה של הקבורה
פוקו, מישל, הטרטופיה (תל אביב, רסלינג, 2003) (1996)

Gillian MacKie, "Symbolism and Purpose in an Early Christian Martyr Chapel: The Case of San Vittore in Cield'Oro, Milan", *Gesta* 34/2 (1995), pp. 91-101
4. קבורה בממלכה הקרולינגית
Frederick S. Paxton, *Christianizing Death. The Creation of a Ritual Process in Early Medieval Europe* (Ithaca, NY and London), pp. 19-46

Frederick S. Paxton, *The Cluniac Death Ritual in the High Middle Ages: A Reconstructive Edition*
<http://www.uni-muenster.de/imperia/md/content/fruehmittelalter/cluny/biblclun/clunyrteeng.pdf>

Alain Dierkens, "La mort, les funérailles et la tombe du roi Pépin le Bref (768), *Médiévales*, 31 (1996), pp. 37-51
5. המאה ה-10
Thomas E.A. Dale, "The Individual, the Resurrected Body, and Romanesque Portraiture: The Tomb of Rudolf von Schwaben in Merseburg", *Speculum*, 77/3 (Jul., 2002), pp. 707-743

St. John D. Seymour, "Studies in the Vision of Tundal", *Proceedings of the Royal Irish Academy. Section C: Archaeology, Celtic Studies, History, Linguistics, Literature*, 37 (1924 - 1927), pp. 87-106

6 + 7: קלוני והמצאת הפורגטוריום

Jacques Le Goff, *The Birth of Purgatory*, trans. Arthur Goldhammer (Chicago, 1981)

Debra Hassig, "He Will Make Alive Your Mortal Bodies: Cluniac Spirituality and the Tomb of Alfonso Anshurez", *Gesta*, 30/2 (1991), pp. 140-153

Michael E. Hoenicke Moore, "Demons and the Battle for Souls at Cluny", *Studies in Religion / Sciences Religieuses* 32/4 (2003), pp. 485-497

Elizabeth Valdez del Alamo, "Lament for a Lost Queen: The Sarcophagus of Dona Blanca in Najera", *The Art Bulletin*, 78/2 (1996), pp. 311-333

John Williams, "Cluny and Spain", *Gesta*, 27 /1-2, Current Studies on Cluny (1988), pp. 93-101

Don Denny, "The Last Judgment Tympanum at Autun: Its Sources and Meaning", *Speculum*, 57/3 (1982), pp. 532-547

8. הגוף וחלוקתו

Elizabeth Brown, "Death and the Human Body in the Later Middle Ages: The Legislation of Boniface VIII on the Division of the Corpse", *Viator*, 12 (1981), pp. 221-270

Caroline W. Bynum, *The Resurrection of the Body in Western Christianity, 200-1336* (New York, 1995)

Elisabeth R. Brown, "The Ceremonial of Royal Succession in Capetian France: The Double Funeral of Louis X", *Traditio*, 34 (1978), pp. 227-271

9. מוות במרחב הפוליטי

Cynthia J. Brown, "Books in Performance: The Parisian Entry (1504) and Funeral (1514) of Anne of Brittany", *Yale French Studies*, 110 (2006), pp. 75-91

Anne McGee Morganstern, *Gothic Tombs of Kinship in France, the Low Countries and England* (Pennsylvania, 2000)

10. הטרגדיה

Kathleen Cohen, *Metamorphosis of a Death Symbol: The Transi Tomb in the Late Middle Ages and the Renaissance* (Berkeley, CA, 1973)

Anne McGee Morganstern, "The La Grange Tomb and Choir: A Monument of the Great Schism of the West", *Speculum*, 48 /1 (Jan., 1973), pp. 52-69

11. מוות במרחב הציבורי

Elina Gertsman, *The Dance of Death in the Middle Ages: Image, Text, Performance* (Turnhout, 2010)

---- "The Dance of Death in Reval (Tallinn): The Preacher and His Audience", *Gesta*, 42 / 2 (2003), pp. 143-159

Barbara G. Lane, "Requiem aeternam dona eis": The Beaune 'Last Judgment' and the Mass of the Dead", *Simiolus: Netherlands Quarterly for the History of Art*, 19 /3 (1989), pp. 166-180

Clifford Davidson and Thomas H. Seiler, *The Iconography of Hell* (Kalamazoo, MI, 1992)

12. מוות במרחב הפרטי

Gloria K. Fiero, "Death Ritual in Fifteenth-Century Manuscript Illumination", *Journal of Medieval History*, 10/4 (1984), pp. 271-294

13. מגדר ומוות

Rachel Dressler, "Gender as Spectacle and Construct: The Gyvernay Effigies at St. Mary's Church, Limington", *Different Visions: A Journal of New Perspectives on Medieval Art*, 1, September 2008

<http://www.differentvisions.org/issue1PDFs/Dressler.pdf>

Katherine Clark, "Purgatory, Punishment, and the Discourse of Holy Widowhood in the High and later Middle Ages" *Journal of the History of Sexuality*, 16/2 (2007), pp. 169-203

Donald, F. Duclow, "Dying Well: The *ars moriendi* and the Dormition of the Virgin", in *Death and Dying in the Middle Ages*, eds. Edelgard E. DuBruck and Barbara I. Gusick (New York, 1999), pp. 379-430